

Editorial

Què fem amb el patrimoni?

Item

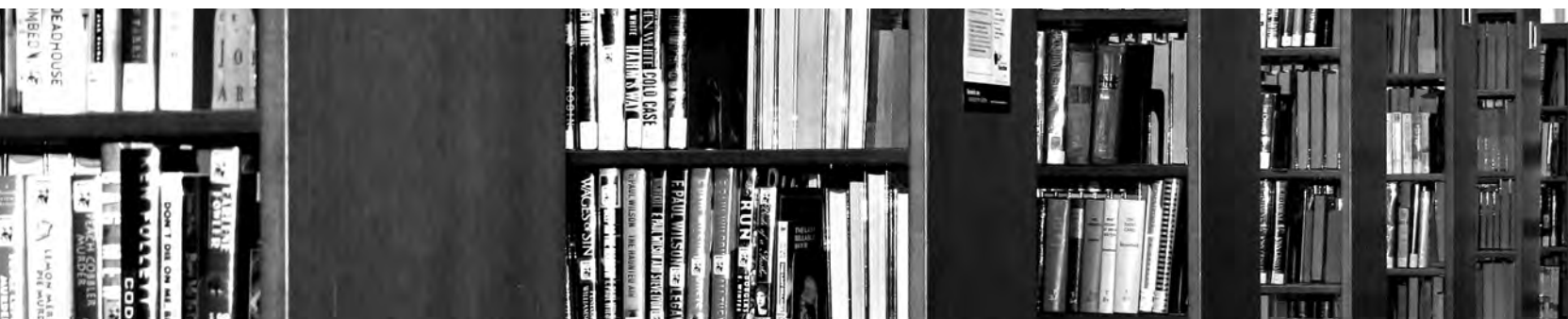
Què fem amb el patrimoni?

Josep M. Turiel i Patricia Russo

Permeteu-nos una observació preliminar: dedicar un número d'ITEM a temes patrimonials és suïcida, per molts motius. Vejam: provoca més discussions que mai; la suma d'esforços de conservació i divulgació ha estat i és llarguíssima però —no cal dir-ho— insuficient; les decepcions en molts sectors s'acumulen i abunden els pessimistes; s'han multiplicat les jornades i les publicacions especialitzades i amb gran presència d'organismes nacionals i autonòmics (un senyal de salut, sense cap dubte); les acusacions —molt ben aprofitades pels mitjans de comunicació— sobre la propietat de tots els documents libraris que està digitalitzant massivament Google; la frustració (o amargura) expressada en alguns casos per molts col·lectius implicats en la conservació i difusió del patrimoni nacional o les expressions d'impotència que de vegades intuïm en algunes institucions públiques, sovint no gens dissimulades. Vegeu a títol d'exemple el

núm. 178 de *Document* dedicat a l'estat de conservació del patrimoni audiovisual del país o les declaracions del ministre de cultura italià, Sandro Bondi, després del desastre de L'Àquila: «El govern d'aquest país no podrà mai assumir el cost d'un patrimoni tan immens [...]».

Què fem amb el patrimoni? La pregunta, *a priori*, pot semblar malintencionada i no únicament a nosaltres, els bibliotecaris, que per raons gairebé d'ètica professional tenim una relació directa i molt personal amb el patrimoni heretat: la col·lecció de béns materials i també immaterials que fonamenten el nostre passat, garanteixen el nostre present identitari i, fins i tot, ens ajuda a respondre preguntes tan íntimes com qui som i d'on venim. Objectes escrits, il·lustrats, sonors, impresos, visuals; també objectes digitals. Un munt de béns i un mateix repte: què hem de fer per garantir-ne la conservació, la comunicació i l'accés igualitari? O l'eterna

pregunta: què forma part de tot aquest gegantí llegat cultural i patrimonial? Simplificant la resposta, seria la suma de tota la nostra herència que pel valor històric, artístic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic, tecnològic, arqueològic, etc., defineix un context, una cultura, un poble i ens ajuda a comprendre'ls millor. En definitiva, i amb una visió prou llarga en el temps i segurament simplista, gairebé tot.

Amb aquestes premisses hem afrontat els continguts d'aquest número 51 d'ITEM amb una sola idea: dibuixar una mica el panorama del patrimoni històric, artístic i cultural del país sense limitar-nos al nostre entorn més proper, les biblioteques. No creiem que sigui una decisió agosarada; creiem que obrir la revista a altres sectors implicats en la conservació i difusió de tot el nostre llegat artístic i cultural ens pot fer veure altres realitats properes que, sovint, per les dimensions dels problemes que tenim més a prop, oblidem.

Hem convidat molts bibliotecaris, és clar, que ens expliquen què entenem per fons patrimonials, de quines col·leccions diferencials disposen, quins projectes tenen endegats o quins són els problemes amb què es troben dia a dia. I hem procurat que els seus fons siguin tipològicament o històricament ben diferents: bibliogràfics, fotogràfics, gràfics i cartogràfics.

Però també hem convidat arxiviers, arqueòlegs, conservadors, llibreters de vell, especialistes en taxació, restauradors, i empreses de suport a la digitalització o descalcificació.

En el DOSSIER trobareu treballs molt diferents: la posició de la paraula escrita a Internet (la xarxa com a font i reserva de la literatura d'un país); la revitalització d'un projecte vell i anquilosat: l'Arxiu Històric de la Universitat de

Barcelona; els reptes patrimonials amb què es troben els museus en el seu dia a dia (el cas concret del Museu Episcopal de Vic); el posicionament del patrimoni en la xarxa; i els dubtes i entrebancs d'un arqueòleg (el cas del jaciment de l'Esquerda, a Roda de Ter).

El Dossier l'hem complementat en altres seccions fixes de la revista amb un treball sobre l'estat de la tradició oral i la seva recopilació (patrimoni intangible?), la presentació del grup de treball sobre llibre antic del COBDC, l'esforç dels museus per obrir finestres atractives i didàctiques a la xarxa o l'estat de la qüestió patrimonial en una nació veïna: Portugal.

A les seccions habituals d'informació professional (Crònica professional i Re-marcats) hem incidit especialment en activitats, productes i publicacions on el patrimoni fos el centre: IFLA 2009 a Munic i Milà, WePreserve, Seminari de Difusió i Preservació o la Biblioteca Digital Mundial (UNESCO) i el Pla de Digitalització de la Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Si us hem de ser sincers, aquesta vegada ITEM se'ns ha quedat petit, molt petit. Segurament és un molt bon senyal. La pregunta «Què fem amb el patrimoni?» ens la continuarem fent, n'estem segurs. Potser tocarà dedicar-li un altre número més endavant, un número que esperem que presenti alguna millora o moltes, i nous posicionaments i compromisos reals tan polítics com econòmics, que són la clau de l'èxit d'una bona política de gestió i conservació patrimonial.

Benvinguts tots els lectors a aquest esforç compartit, moltes gràcies a tota la gent que ha volgut participar-hi i excuses als que s'han hagut de quedar fora per les limitacions d'espai i de temps d'aquest número.

